

'Kunst moet een avontuur zijn'

Panamarenko presenteert vliegend eiland

ANTWERPEN (tijd) - Panamarenko stelt opnieuw tentoon in de Antwerpse Luchtschipbouw, zijn tentoonstellingsruimte in Borgerhout. Twee werken zijn er te zien, het ene een groot vliegend eiland, het andere een rondzwevend blad. Het eiland heet gewoon 'Eiland', het blad 'Loxodrome', naar de spiraalvormige beweging die het beschrijft. Panamarenko: 'Ik wou de tegenstelling tussen een grote machine en een rondfladderend blaadje laten zien.'

Panamarenko deed vorig jaar de stap van rabiaat vrijgezel naar getrouwd man. Zijn adres in de Antwerpse Seehoek ruilde hij voor een leven tussen de velden en velden in de Zwalmstreek. Maar op zijn kunst lijken die veranderingen weinig invloed te hebben. Hij maakt nog steeds grote vliegende objecten, voor de gelegenheid met een kleiner zwendend eikenblad ernaast.

Kunnen we uit de drie stoeltjes in de cabine van het eiland afleiden dat hij zich meer in de samenleving heeft gehintgreerd? Panamarenko slaat die these meteen stuk: 'Dat is er een voor een koffer, een voor een hond en een voor mijzelf.'

Hij lijkt er vooral op gebeten ons ervan te overtuigen dat zijn eiland echt werkt. 'Het is zo'n groot eiland omdat er een hele hoop lucht onder zou kunnen, dat werkt als een luchtkussen. De rotor zelf heft ook al heel wat op, en samen met de elektriciteit uit de zonnecellen waarmee het eiland bekleed is, kan het toch wel 700 kilo opheffen. Het kan zelfs landen op hellingen van 30 tot 45 graden, dat is toch nog iets anders dan een gewone hovercraft.' Voorts worden we overspoeld met specificeringen over evenwicht, schroeven en luchtverplaatsingen.

Een eiland doet denken aan eenzaamheid en vluchten, aan afstand nemen. Hebt u een persoonlijke boodschap willen leggen in de vorm van het werk?

Panamarenko: 'Nee, het was gewoon een van die dingen die

al lang gepland waren. De eerste tekening dateert al van 1990. Het leek me wel een uitdaging. Die kleine rugzakdingen die ik vroeger maakte, zijn bedoeld om te ontsnappen. Hiermee zie ik mezelf eerder over de velden vliegen.'

Waar moet zo'n groot werk als dit terecht komen?

Panamarenko: 'Dat weet ik niet. Dat komt gewoonlijk wel ergens terecht. Het probleem met die grote werken, zeker als je ze niet kunt ophangen, is dat galerieën en musea ze niet willen, omdat ze dan niets anders meer kunnen tentoonstellen. Dat is misschien wel een van mijn onbewuste bedoelingen. Ik zou graag hebben dat er naast mijn werk niets anders meer geëxposeerd kan worden. Aan de rest erger je je toch blauw.'

Het 'Eiland' en de 'Loxodrome' zijn de enige twee werken die hier tentoongesteld worden. Wat is de relatie ertussen?

Panamarenko: 'Ze staan naast elkaar als tegenpool. Een machine naast zo'n blad dat daar in de omgeving wat ligt rond te fladderen, dat vond ik mooi. Die 'Loxodrome' verbruikt ook heel weinig, het werkt via inductie. Daar heb ik nog problemen mee gehad. Ik werkte daaraan op de 'boerenbuiten', en toen kreeg ik brieven om de meterstand van de elektriciteit door te geven. Bleeke dat die tellers plots 7.000 kilowatt achteruit gedraaid waren. Ik dacht dat dat aan mijn experimenten lag, maar achteraf

Panamarenko voor zijn 'Eiland': 'Ik zou graag hebben dat galerieën en musea niets anders kunnen exposeren dan mijn werk. Aan de rest erger je je toch blauw.'

(Foto: Jean-Pierre Stoop)

bleek het om de meterstand van mijn adres in Antwerpen te gaan, waar ik de elektriciteit nog niet had laten afsluiten.'

U bent nu iets meer dan een jaar uit Antwerpen weg. Mist u de stad niet?

Panamarenko: 'Nee, absoluut niet. Ik zit nu heel schoon en rustig. Ik zit vaak zomaar wat over het veld te turen of naar mijn vijver met zwanen, terwijl

ik mij in in de Biekorfstraat constant zat te ergeren aan die rot-kinderen die buiten voetbal spelen en ruiten kapotshoten.'

En als u zo in die vijver zit te turen, bent u dan bezig met een reflectie op uw carrière, of eerder met de toekomst? Ziet u nieuwe dingen vliegen?

Panamarenko: 'Om de paar dagen heb ik wel een nieuw idee.

Ik dacht erover dat het mogelijk moest zijn iets te maken met engelenvleugels op je rug. Dat kan perfect, al moet je dan vlak voor het opstijgen wel 40 km per uur kunnen lopen. Ik denk nog niet meteen aan stoppen. Ik doe wat ik graag doe.'

Binnenkort wordt u 65, naar aanleiding daarvan is er in 2005 een retrospectieve gepland in de Koninklijke Musea voor Schone

Kunsten in Brussel. Kijkt u daar naar uit?

Panamarenko: 'De tentoonstelling zelf kan heel goed zijn, ze hebben daar een geweldige ruimte. De ramen worden voor het eerst opengemaakt, er zal dus veel licht binnenkomen. Als al die spullen eruit zijn die er al honderd jaar staan, heb je een ruimte met een voetbalveld groot. Daar is dit eiland maar een klein toestelletje in. Je kunt

er nog een luchtschip naast zetten, de Aeromodeller die juist gerestaureerd is, een duikboot en nog een groot vliegtuig. Het is interessant om mijn werken naast elkaar te plaatsen, ze vullen elkaar aan. Maar voor de rest proberen ze mij alleen maar zenuwachtig te maken, omdat ik vanalles moet klaarmaken voor het jaar 2005.'

U wordt stilaan opgenomen in de Belgische klassiekers, is dat geen beangstigend idee?

Panamarenko: 'Een nog beangstigender idee is dat je om de vier of vijf jaar mag meedoen met allerlei overzichten van moderne Belgische kunst, of tentoonstellingen zoals Documenta bijvoorbeeld: het staat er naast het ander, je moet al geluk hebben dat ze je zien staan. Dat is allemaal in handen van culturele prutsers.'

'Als ik wist hoe je van al die musea en galerieën kon afkomen en toch nog kunst in de belangstelling brengen, dan begon ik er direct aan, maar ik weet het niet. Kunst werkt zo.'

'Voor mij is alleen het avontuur en de speelsheid belangrijk. Kunst die een avontuur aangaat met nieuwe ontdekkingen in de poëtische zin. Een nieuw soort schoonheid ook. Kunst moet vooral nieuw zijn, niet wat al bestaat, imiteren. Terwijl de meeste kunstenaars dat juist wel doen.'

Volgt u de nieuwe lichting kunstenaars? Zijn er tegendraadse avonturiers?

Panamarenko: 'Iemand als Jeff Koons, die heeft toch nog iets

fris, al is hij niet revolutionair. Maar het meeste blijft hangen in de traditionele popart, in de cartoontekeningen. Dat mag, ik doe ook dat ook, zolang er maar iets achter schuilt, een project of een droom.'

Ik heb mij laten vertellen dat u binnenkort een expeditie naar de noordpool gaat maken. Is dat een privé-avontuur of ook een artistieke uitdaging?

Panamarenko: 'Die ijsbreker, die grote machine, dat interesseert mij. De artistieke uitdaging ligt in het avontuur, je ziet die machines en de noordpool ook op een eigen manier.'

'ALS IK WIST HOE JE VAN AL DIE MUSEA EN GALERIES KON AFKOMEN EN TOCH NOG KUNST IN DE BELANGSTELLING BRENGEN, DAN BEGON IK ER DIRECT AAN, MAAR IK WEET HET NIET. KUNST WERKT ZO.'

noordpool ook op een eigen manier.'

'Reizen ligt mij normaal niet zo: het wachten in de luchthaven, in het vliegtuig als sardintjes op elkaar gepakt zitten. Maar die oneindige ijsvlaktes, en dan gewoon naar de noordpool bidden: 'Here we are! Sieg Heil!... Zo moet je naar de noordpool gaan, naar de sterren ook. Met absoluut lomp geweld en met 4.000 mannen aan boord.'

Saskia VEREENOOGHE
HANS WILLEMSE

*'Eiland' en 'Loxodrome' zijn van za. 16 mei tot 29 augustus te zien in de Antwerpse Luchtschipbouw, Karel Geertsstraat 2b - Statielei, Borgerhout.
Van di. tot zo., van 10 tot 18u.*